

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสาเหตุการขาดความรู้ด้านการเลือก การผลิต และการใช้สื่อการสอน ของครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 5
2. เพื่อเปรียบเทียบสาเหตุการขาดความรู้ด้านการเลือก การผลิต และการใช้สื่อการสอน ของครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ใน 5 กลุ่มวิชา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรของการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูที่ปฏิบัติการสอนอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 5 ปีการศึกษา 2534 ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดราชบุรี กาญจนบุรี สุพรรณบุรี เพชรบุรี สมุทรสงคราม และประจวบคีรีขันธ์ มีจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 125 โรงเรียน คิดเป็นจำนวนครู 3854 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้สูตรการคำนวณของ ทาโร ยามาเน (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง 480 คน แยกเป็นจังหวัดต่าง ๆ ได้ดังนี้

จังหวัดราชบุรี	135 คน
จังหวัดกาญจนบุรี	100 คน
จังหวัดสุพรรณบุรี	110 คน
จังหวัดเพชรบุรี	75 คน
จังหวัดสมุทรสงคราม	35 คน
จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	65 คน

สำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้การระบุไว้ที่ตัวแบบสอบถามว่าต้องแจกให้กับครู 5 กลุ่มวิชา กลุ่มวิชาละ 1 คน ซึ่งจะเป็นใครก็ได้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 แบบทดสอบความรู้ด้านสื่อการสอน เป็นแบบทดสอบ จำนวน 35 ข้อ

2.2 แบบสอบถามเพื่อหาสาเหตุของการขาดความรู้ด้านการเลือก การผลิต

และการใช้สื่อการสอนของครู โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามโดยสอบถามเกี่ยวกับระดับการศึกษา อายุราชการ คาบการสอนต่อสัปดาห์ งานพิเศษที่ได้รับมอบหมาย และการได้รับความรู้หรือฝึกอบรมด้านสื่อการสอน ลักษณะของคำถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) และปลายเปิด (Open ended)

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสาเหตุของการขาดความรู้ด้านการเลือก การผลิตและการใช้สื่อการสอนของครู โดยแบ่งประเด็นสาเหตุออกเป็น 4 ด้านได้แก่

1. สาเหตุที่เกี่ยวข้องกับตัวครูผู้ตอบแบบสอบถาม
2. สาเหตุที่เกี่ยวข้องกับสถาบันที่จบการศึกษาในวุฒิปริญญาตรี
3. สาเหตุที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่ปฏิบัติการสอนอยู่
4. สาเหตุที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องกับงานสื่อการสอน ของ

โรงเรียน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบประเมินค่า (Rating scale) และแบบปลายเปิด (Open ended) โดยแบ่งระดับความสำคัญของสาเหตุออกเป็น 6 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	เป็นสาเหตุอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	เป็นสาเหตุอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	เป็นสาเหตุอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	เป็นสาเหตุอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	เป็นสาเหตุอยู่ในระดับน้อยที่สุด
0	หมายถึง	ไม่เป็นสาเหตุ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำหนังสือขอความร่วมมือเพื่อการวิจัย จาก กองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ไปยื่นเพื่อขอความอนุเคราะห์จาก หัวหน้าสถานศึกษาของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ครูของโรงเรียนตอบแบบสอบถาม ในกรณีที่ผู้วิจัยเป็นผู้แจกและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่สามารถ ไปเก็บข้อมูลได้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยจะใช้วิธีส่งทางไปรษณีย์ และเมื่อผู้ตอบแบบสอบถามตอบเสร็จ แล้วให้นำส่งคืนโดยเร็วที่สุด ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ส่งซองเปล่าสำหรับใส่แบบสอบถามส่งกลับคืนไปให้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการทางสถิติ ดังนี้

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้วิธีการคำนวณ หาค่าร้อยละและนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

4.2 ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ด้านสื่อการสอนของครู ใช้การตรวจให้คะแนน ถ้าตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิดหรือไม่ตอบให้ 0 คะแนน แล้วพิจารณาแยกเป็นผู้ที่ขาดความรู้ด้าน สื่อการสอน กับผู้ที่ไม่ขาดความรู้ด้านสื่อการสอน โดยใช้เกณฑ์ว่าผู้ใดทำคะแนนได้ต่ำกว่า 18 คะแนน ถือว่าเป็นผู้ที่ขาดความรู้ด้านสื่อการสอน

4.3 นำแบบสอบถามของผู้ที่ขาดความรู้ด้านสื่อการสอนมาวิเคราะห์หาสาเหตุ โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

4.4 การเปรียบเทียบความแตกต่างของสาเหตุการขาดความรู้ด้านการเลือก การผลิต และการใช้สื่อการสอนของครูในกลุ่มวิชาต่าง ๆ โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวน ทางเดียว (One Way analysis of Variance) เมื่อพบว่าแตกต่างจึงนำมาเปรียบเทียบรายคู่ โดยวิธีตุร์กี (Turkey) แล้วนำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบความเรียง

สำหรับคำถามปลายเปิด (Open ended) ซึ่งเป็นความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับ สาเหตุการขาดความรู้ด้านสื่อการสอน ที่เกี่ยวกับตัวครู สถาบันที่จบการศึกษา โรงเรียนที่ปฏิบัติการสอน และหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องกับงานสื่อการสอนของโรงเรียน ผู้วิจัยได้สรุปรวม แล้วนำเสนอในรูปความเรียง

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ พอสรุปผลได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามปรากฏว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุราชการระหว่าง 11 - 15 ปี มีระดับการศึกษาสูงสุดในระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่มีวุฒิทางการศึกษาหรือวุฒิศูนย์โดยส่วนใหญ่มีวุฒิศาสตรบัณฑิต มีคาบการสอนต่อสัปดาห์ระหว่าง 16 - 20 คาบ ส่วนใหญ่มีงานพิเศษที่ได้รับมอบหมายที่นอกเหนือจากการสอน คือ ด้านงานบริการ ส่วนใหญ่เคยได้รับการฝึกอบรมหรือได้รับความรู้เกี่ยวกับการผลิต และการใช้สื่อการสอน โดยได้รับจากการฝึกอบรมภายในโรงเรียน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสาเหตุการขาดความรู้ด้านสื่อการสอนของครูทั้ง 5 กลุ่มวิชา โดยแบ่งออกเป็นสาเหตุใหญ่ ๆ 4 สาเหตุ ได้แก่ สาเหตุที่เกี่ยวกับตัวครู เกี่ยวกับสถาบันที่จบการศึกษา เกี่ยวกับโรงเรียนที่ปฏิบัติการสอนอยู่ และเกี่ยวกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องกับงานสื่อการสอนของโรงเรียน โดยพิจารณาไปแต่ละด้าน คือ ด้านการเลือก การผลิต การใช้ และด้านอื่น ๆ สรุปผลได้ดังนี้

1. สาเหตุที่เกี่ยวกับตัวครูผู้สอน

1.1 ด้านการเลือกสื่อการสอน

ครูทุกกลุ่มวิชาเห็นว่า ทุกประเด็นเป็นสาเหตุระดับปานกลาง ที่ทำให้ครูขาดความรู้ด้านสื่อการสอน เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มวิชา พบว่า ครูกลุ่มภาษา เห็นว่าการไม่มีโอกาสศึกษาหาความรู้ด้านการเลือกสื่อเพิ่มเติม เป็นสาเหตุระดับมาก ครูกลุ่มสังคมศึกษา เห็นว่าการไม่มีโอกาสได้รับการฝึกอบรมด้านการเลือกสื่อเลย เป็นสาเหตุระดับมาก เช่นเดียวกับครูกลุ่มพัฒนาบุคลิกภาพ ที่เห็นว่าเป็นสาเหตุระดับมากทั้งสองประเด็น รวมทั้งประเด็นไม่มีผู้คอยให้คำแนะนำด้านการเลือกสื่อด้วย

การเปรียบเทียบความคิดเห็น พบว่า ครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในประเด็นการไม่มีโอกาสศึกษาหาความรู้ด้านการเลือกสื่อเพิ่มเติม โดยครูกลุ่มภาษา และกลุ่มพัฒนาบุคลิกภาพ เห็นว่าเป็นสาเหตุมากกว่าครูกลุ่มการงาน-อาชีพ

1.2 ด้านการผลิตสื่อการสอน

ครูทุกกลุ่มเห็นว่า สาเหตุส่วนใหญ่เป็นสาเหตุในระดับปานกลาง ยกเว้น การไม่มีโอกาสได้รับการฝึกอบรมด้านการผลิตสื่อ ที่เป็นสาเหตุในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มวิชา พบว่า ครูกลุ่มภาษาและกลุ่มวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ เห็นว่า การไม่มีโอกาสศึกษาหาความรู้ด้านการผลิตสื่อเพิ่มเติม และการไม่มีโอกาสได้รับการฝึกอบรมด้านการผลิตสื่อ เป็นสาเหตุระดับมาก เช่นเดียวกับครูกลุ่มพัฒนาบุคลิกภาพ ที่เห็นว่าเป็นสาเหตุในระดับมากที่สุดทั้งสองประเด็น รวมทั้งประเด็นการไม่มีผู้คอยให้คำแนะนำด้านการผลิตสื่อด้วย

การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู พบว่า ครูมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในประเด็น การไม่มีโอกาสได้รับการฝึกอบรมด้านการผลิตสื่อการสอน โดยครูกลุ่มพัฒนาบุคลิกภาพ เห็นว่าเป็นสาเหตุมากกว่าครูกลุ่มสังคมศึกษา และกลุ่มการงาน-อาชีพ สำหรับประเด็น การไม่มีโอกาสได้ฝึกผลิตสื่อเพราะขาดเครื่องมืออุปกรณ์ที่จะช่วยอำนวยความสะดวกในการผลิต ไม่พบความแตกต่างในรายคู่

1.3 ด้านการใช้สื่อการสอน

ครูทุกกลุ่ม เห็นว่า สาเหตุส่วนใหญ่เป็นสาเหตุในระดับปานกลาง ยกเว้น การไม่จำเป็นต้องใช้สื่อในวิชาที่สอน เลยไม่อยากศึกษาหาความรู้ และการไม่กล้าใช้สื่อ เพราะเกรงว่าจะเกิดความเสียหายแล้วตัวเองต้องเดือดร้อน เช่น เสียเงิน อายุ เป็นสาเหตุในระดับน้อย

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู ไม่พบความแตกต่างกันในทุกประเด็น

1.4 ด้านอื่น ๆ

ครูทุกกลุ่มวิชามีความคิดเห็นว่า ประเด็นการที่เอกสาร ตำราด้านสื่อการสอนจะทำให้ค้นคว้ามิน้อยและหายาก เป็นสาเหตุระดับปานกลาง และเห็นว่า การไม่ได้เรียนวิชาสหครูมา และการที่มีความรู้ด้านสื่อการสอนไม่ทำให้เกิดผลดีแก่ตัวเองจึงไม่จำเป็นต้องมีความรู้ก็ได้ เป็นสาเหตุในระดับน้อย ที่ทำให้ครูขาดความรู้เกี่ยวกับสื่อการสอนด้านอื่น ๆ

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู ไม่พบความแตกต่างกันในทุกประเด็น

2. สาเหตุที่เกี่ยวข้องกับสถาบันที่จบการศึกษาในวุฒิปริญญาตรี

2.1 ด้านการเลือกสื่อการสอน

ครูส่วนมากเห็นว่า การที่สถาบันที่จบการศึกษา ไม่ได้สอนหลักการเลือกสื่อ เป็นสาเหตุในระดับปานกลาง ยกเว้น ครูกลุ่มวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ ที่เห็นว่า เป็นสาเหตุในระดับน้อย และการที่สอนหลักการเลือกน้อย ครูส่วนมากเห็นว่า เป็นสาเหตุในระดับปานกลาง ยกเว้น ครูกลุ่มพัฒนาบุคลิกภาพ ที่เห็นว่า เป็นสาเหตุในระดับน้อย

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู ไม่พบความแตกต่างกันในทุกประเด็น

2.2 ด้านการผลิตสื่อการสอน

ครูในแต่ละกลุ่ม เห็นว่า สาเหตุทุกประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสถาบันที่จบการศึกษาที่ทำให้ครูขาดความรู้ด้านการผลิตสื่อการสอน เป็นสาเหตุในระดับปานกลาง โดยเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็น 3 อันดับแรก ได้แก่ การไม่มีวัสดุ-อุปกรณ์ และเครื่องมือที่จะให้ฝึกผลิตอย่างเพียงพอ ($\bar{X}=3.04$) การไม่มีสถานที่ที่จะให้ฝึกผลิตโดยเฉพาะ ($\bar{X}=2.99$) และการที่สถาบันที่จบการศึกษาสอนวิธีการผลิตสื่อการสอนน้อย ($\bar{X}=2.89$)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู ไม่พบความแตกต่างกันในทุกประเด็น

2.3 ด้านการใช้สื่อการสอน

ครูทุกกลุ่ม เห็นว่า ทุกประเด็นเป็นสาเหตุในระดับปานกลางที่ทำให้ครูขาดความรู้การใช้สื่อการสอน ยกเว้น การไม่มีวัสดุ-อุปกรณ์ และเครื่องมือที่จะให้ฝึกใช้อย่างเพียงพอ ที่เป็นสาเหตุในระดับน้อย เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มวิชา พบว่า ครูกลุ่มภาษามีความเห็นว่าการที่สถาบันที่จบการศึกษาให้ฝึกปฏิบัติการใช้สื่อการสอนน้อยเป็นสาเหตุในระดับน้อยที่สุด

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู ไม่พบความแตกต่างกันในทุกประเด็น

2.4 ด้านอื่น ๆ

ครูทุกกลุ่ม เห็นว่า ทุกประเด็นเป็นสาเหตุในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มวิชา พบว่า ครูกลุ่มพัฒนาบุคลิกภาพ เห็นว่าการที่สถาบันที่จบการศึกษาไม่จัดให้นิสิตไปฝึกงานด้านสื่อการสอนจากหน่วยงานภายนอก เป็นสาเหตุในระดับมาก

เมื่อพิจารณาความแตกต่าง พบว่า ครูเห็นว่ามี ความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในประเด็น ไม่จัดให้นิสิตไปฝึกงานด้านสื่อการสอนจาก หน่วยงานภายนอก โดยครูกลุ่มพัฒนาบุคลากร เห็นว่า เป็นสาเหตุมากกว่าครูกลุ่มภาษา และกลุ่ม การงาน-อาชีพ

3. สาเหตุที่เกี่ยวกับโรงเรียนที่ปฏิบัติการสอน

3.1 ด้านการเลือกสื่อการสอน

ครูทุกกลุ่ม เห็นว่า การไม่มีหน่วยโสตฯ ที่จะให้คำแนะนำด้าน วิธีการเลือกสื่อการสอน และการไม่จัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านการเลือกสื่อการสอนแก่ครู เป็น สาเหตุในระดับปานกลาง

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู ไม่พบความแตกต่างกันใน ทุกประเด็น

3.2 ด้านการผลิตสื่อการสอน

ครูทุกกลุ่ม เห็นว่า ทุกประเด็นเป็นสาเหตุในระดับปานกลาง ที่ทำให้ครูขาดความรู้ด้านการผลิตสื่อการสอน เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มวิชา พบว่า ครูกลุ่มภาษา และกลุ่มพัฒนาบุคลากร เห็นว่า การไม่มีโอกาสได้ฝึกผลิตเพราะมีงานพิเศษที่ได้รับมอบหมายมาก เป็นสาเหตุในระดับมาก ครูกลุ่มสังคมศึกษา เห็นว่า การที่ผู้บริหารไม่ให้การสนับสนุนด้านการ ผลิตสื่อการสอน เป็นสาเหตุในระดับน้อย และครูกลุ่มการงาน-อาชีพ เห็นว่า การไม่จัดฝึกอบรม หรือแนะนำให้ความรู้ด้านการผลิตสื่อการสอนแก่ครู และการฝึกอบรมด้านการผลิตสื่อที่โรงเรียนจัด มักไม่ตรงตามความต้องการของครู เป็นสาเหตุในระดับน้อยเช่นกัน

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น พบว่า ครูมีความคิดเห็นแตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในประเด็น ไม่จัดฝึกอบรมหรือแนะนำให้ความรู้ด้านการ ผลิตสื่อการสอนแก่ครู โดยครูกลุ่มพัฒนาบุคลากร เห็นว่า เป็นสาเหตุมากกว่าครูกลุ่มการงาน- อาชีพ ประเด็น การขาดวัสดุ-อุปกรณ์และเครื่องมือที่จะใช้ผลิตสื่อ โดยที่ครูกลุ่มสังคมศึกษา เห็นว่า เป็นสาเหตุมากกว่าครูกลุ่มการงาน-อาชีพ ประเด็นการ ไม่มีสถานที่ที่จะให้ผลิตสื่อ โดยเฉพาะ โดยที่ครูกลุ่มวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์และกลุ่มสังคมศึกษา เห็นว่า เป็นสาเหตุมากกว่า ครูกลุ่มการงาน-อาชีพ และประเด็นการไม่มีโอกาสได้ฝึกผลิตเพราะมีงานพิเศษที่ได้รับมอบหมาย มาก แต่ไม่มีความแตกต่างในรายคู่

ปานกลาง ที่ทำให้ครูขาดความรู้ด้านการเลือกสื่อการสอน

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู ไม่พบความแตกต่างกันใน
ทุกประเด็น

4.2 ด้านการผลิตสื่อการสอน

ครูทุกกลุ่มวิชา เห็นว่า ทุกประเด็นเป็นสาเหตุในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาในแต่ละกลุ่มวิชา พบว่า ครูกลุ่มวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์ เห็นว่า การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านการผลิตสื่อให้แก่ครูน้อย และการไม่ผลิต จัดหา สนับสนุน หรือพัฒนาสื่อการสอนเพื่อเป็นตัวอย่างและเผยแพร่แก่ครู เป็นสาเหตุในระดับมากที่สุดสองประเด็น ที่ทำให้ครูขาดความรู้ด้านการผลิตสื่อการสอน

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู ไม่พบความแตกต่างกันใน
ทุกประเด็น

4.3 ด้านการใช้สื่อการสอน

ครูในแต่ละกลุ่มวิชา เห็นว่า ทุกประเด็นเป็นสาเหตุในระดับปานกลาง โดยเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็น 3 อันดับแรก ได้แก่ การไม่จัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านวิธีการใช้สื่อให้แก่ครู โดยเฉพาะการใช้สื่อใหม่ ๆ ($\bar{X}=3.23$) การไม่มีวิทยากรหรือผู้รู้มาแนะนำวิธีการใช้สื่อในการเรียนการสอน หรือบริการให้คำปรึกษาให้แก่ครูที่โรงเรียน ($\bar{X}=3.19$) และการไม่จัดทำเอกสารให้ความรู้ด้านการใช้สื่อ เพื่อเผยแพร่แก่ครู ($\bar{X}=3.12$)

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู ไม่พบความแตกต่างกันใน
ทุกประเด็น

อภิปรายผล

ผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีประเด็นที่น่าสนใจซึ่งจะได้นำมาอภิปรายและเสนอแนะดังนี้

1. สาเหตุที่เกี่ยวกับตัวครูผู้สอน

การที่ครูขาดความรู้ด้านการเลือก การผลิต และการใช้สื่อการสอนนั้น ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการที่ครูไม่มีโอกาสได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ไม่มีโอกาสที่จะเข้ารับการฝึกอบรมในด้านการผลิตและการใช้สื่อการสอน ซึ่งอาจเป็นเพราะครูต้องมียานพิเศษที่นอกเหนือ

3. สาเหตุที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่ปฏิบัติการสอนอยู่

จากผลการวิจัย พบว่า สาเหตุที่ครูขาดความรู้ด้านการผลิตและการใช้สื่อการสอน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนไม่มีหน่วยโสตทัศนศึกษา ที่ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ครู ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ ชูติมา สมบัติพิบูลย์ (2531) ที่พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 5 ส่วนใหญ่มีหน่วยงานโสตทัศนศึกษาและคณะทำงานสังกัดฝ่ายบริหาร ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ หน่วยงานโสตฯ ของโรงเรียนไม่ได้ให้คำแนะนำปรึกษาแก่ครูเท่าที่ควร ครูจึงไม่ได้ใช้บริการ ซึ่งตามความคิดของครูก็คงคล้ายกับการไม่มีหน่วยงานโสตฯ ในประเด็นที่โรงเรียนไม่ได้จัดฝึกอบรมให้ความรู้ด้านสื่อการสอนแก่ครู แต่จากการสอบถามการได้มาซึ่งความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการสอน ครูส่วนใหญ่ตอบว่าได้มาจากการฝึกอบรมภายในโรงเรียน ซึ่งขัดแย้งกัน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้จัดเป็นวิทยากรจากภายนอกโรงเรียน ทำให้ครูเข้าใจว่าเป็นการได้รับจากภายนอกโรงเรียน ดังนั้น ในความเข้าใจของครู ถ้าเป็นการได้รับความรู้จากภายในโรงเรียนครูอาจจะหมายถึง การที่โรงเรียนเป็นผู้จัดให้เอง ซึ่งครูโสตทัศนศึกษาหรือผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงเป็นผู้ให้ความรู้

และเป็นที่น่าสังเกตว่าประเด็นเรื่องผู้บริหารไม่ให้การสนับสนุน ครูให้ความเห็นว่าเป็นสาเหตุในระดับปานกลาง เท่านั้น (ด้านการผลิต $\bar{X}=2.65$, ด้านการใช้ $\bar{X}=2.48$) มีครูร้อยละ 24.4 และครูร้อยละ 25.6 ของครูทุกกลุ่มวิชา เห็นว่าไม่เป็นสาเหตุด้านการผลิตและด้านการใช้ตามลำดับ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะปัจจุบันผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของสื่อการสอนมากขึ้นและเห็นว่า ควรสนับสนุนให้ครูผลิตและใช้โสตทัศนอุปกรณ์ประกอบการสอน เพราะการใช้โสตทัศนอุปกรณ์ย่อมจะช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารจึงยินดีที่จะสนับสนุนงานโสตทัศนศึกษาในโรงเรียน (ธวัชชัย เทียงธรรม, 2523)

นอกจากนี้ ครูยังเห็นว่าการที่ตนเองมีชั่วโมงสอนมากเกินไป เป็นเหตุให้ไม่มีเวลามาฝึกผลิตและฝึกใช้สื่อการสอน เป็นสาเหตุที่ทำให้ครูขาดความรู้ด้านสื่อการสอนด้วย จะเห็นได้ว่า ชั่วโมงการสอนของครูนั้นเป็นปัจจัยสำคัญ ที่มีผลต่อการผลิตและการใช้สื่อการสอนของครูมาก ซึ่งตรงกับผลการค้นพบของงานวิจัยส่วนใหญ่

ปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี สอน เรื่องที่ตรงกับความต้องการใช้จริง อาจเพิ่มให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนวิชาที่เกี่ยวกับสื่อการสอนได้อีก ที่นอกเหนือจากวิชาบังคับ ครูผู้สอนควรเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน และที่สำคัญควร เริ่มปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการใช้สื่อในการเรียนการสอน

3. ด้านที่เกี่ยวกับโรงเรียนที่ปฏิบัติการสอน ควรต้องมีหน่วยงานโสตทัศนศึกษาชั้นใน โรงเรียนทุกโรงเรียน พร้อมทั้งมีบุคลากรทางด้านโสตทัศนศึกษา หรือเทคโนโลยีทางการศึกษาประจำอยู่อย่างน้อย 1 คน โดยไม่ควรให้มีงานสอน แต่ให้ทำหน้าที่โสตฯเพียงอย่างเดียว เพื่อให้ทำงานด้านนี้ได้อย่างเต็มที่ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญแก่งานสื่อการสอนมากขึ้นกว่านี้ โดยอาจจัดให้มีงบประมาณด้านสื่อการสอนในแต่ละปี คอยสอดส่องดูแลให้คำปรึกษาคอยช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด เพื่อให้ครูได้เห็นว่าคุณบริหารให้ความสำคัญหรือสนใจงานสื่อการสอนจริง

4. ด้านที่เกี่ยวกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องกับงานสื่อการสอนของโรงเรียน ในเขตการศึกษา 5 ปัจจุบันนี้ได้มีการจัดตั้งศูนย์โสตฯของกลุ่มโรงเรียนแล้ว แต่ยังไม่สามารถที่จะใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ เพราะศูนย์ฯ เหล่านี้ยังต้องอิงโรงเรียนอยู่ ไม่สามารถที่จะสร้างตัวเองเป็นเอกเทศได้ งบประมาณก็ต้องใช้จากโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งของศูนย์ ฉะนั้น การดำเนินงานยังคงมีปัญหาด้านงบประมาณ บุคลากรและการให้บริการแก่โรงเรียนคือ ยังไม่มีระบบที่ชัดเจน ไม่มีผู้รับผิดชอบโดยตรง เพราะเจ้าหน้าที่ก็คือครูที่ทำการสอนอยู่ในโรงเรียนที่เป็นที่ตั้งของศูนย์ฯ จึงน่าที่จะมีการร่วมมือกันสร้างศูนย์โสตทัศนศึกษาของกลุ่มโรงเรียน โดยตั้งให้เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ซึ่งไม่ใช่ครูที่ปฏิบัติการสอนอยู่ มีหน้าที่ด้านเทคนิค ด้านบริการ และด้านบริหารครบ อาจใช้งบประมาณโดยแบ่งสรรมาจากโรงเรียนภายในกลุ่ม ซึ่งน่าจะทำได้ถ้าได้มีการประสานความร่วมมือกัน

สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสาเหตุการขาดความรู้ด้านสื่อการสอน ของครูแต่ละกลุ่มวิชาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อเปรียบเทียบว่ามีสาเหตุแตกต่างกันหรือไม่
2. ควรมีการศึกษาแนวทางป้องกันแก้ไข สาเหตุที่ค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ โดยสอบถามความคิดเห็น จากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุต่าง ๆ ที่เป็นอยู่ เพื่อผลทางการปฏิบัติที่อาจนำไปใช้ได้
3. ถ้าได้มีการศึกษาเกี่ยวกับงานสื่อการสอนของครูครั้งต่อไป ไม่ว่าจะด้านใด น่าจะได้กามความคิดเห็นของครูว่า ต้องการให้ตัวเองมีคาบการสอนเท่าไร ที่จะทำให้มีเวลาพอ สำหรับการจัดเตรียมใช้สื่อในการเรียนการสอนของตน